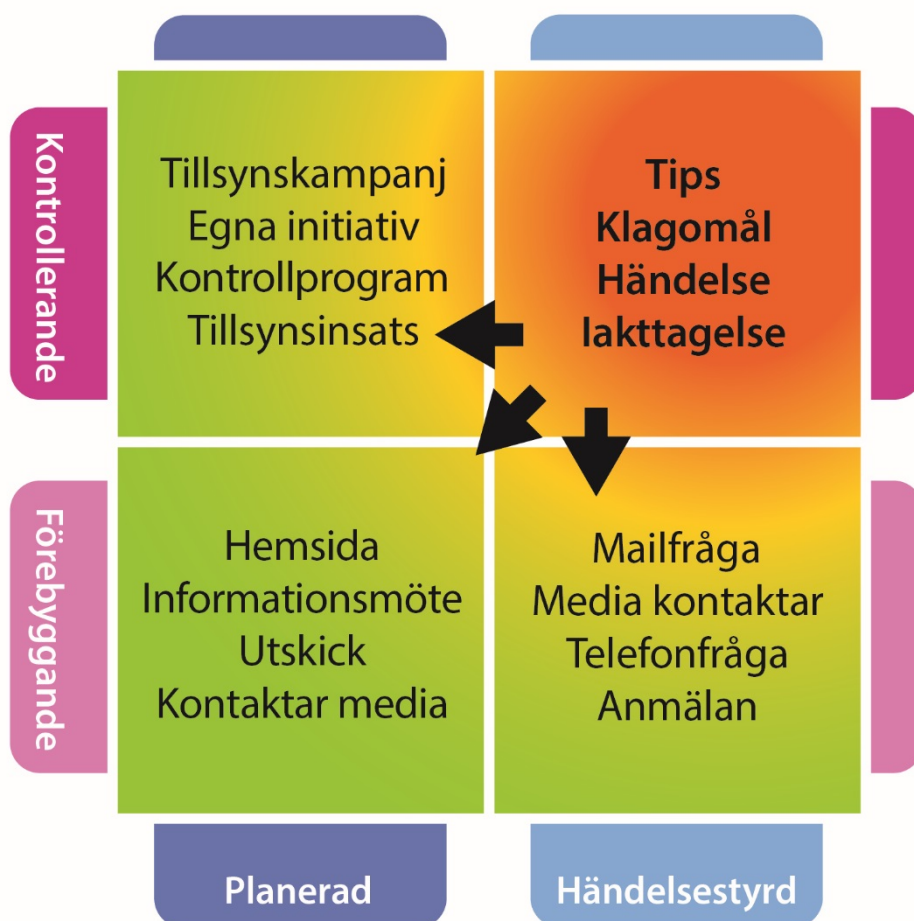

Tillsyn av vattenverksamhet

Tillsynen kan vara både förebyggande och kontrollerande. Den kan också sorteras i planerad och händelsestyrd, se figur nedan.

Det lämpligt att tillsynen till stor del är planerad och förebyggande, då är det möjligt att på sikt minska mängden skador och dåliga händelser. Många tillsynsmyndigheter vittnar dock om att tillsynen i huvudsak är händelsestyrd. När det gäller den kontrollerande tillsynen är det lämpligt att man arbetar för att få en högre andel planerad tillsyn. Det är inte alltid, eller kanske rent av sällan, som inkomna tips och klagomål med begäran om tillsyn verkligen leder till tillsyn där den behövs som mest. Pilarna i bifogad figur visar på önskvärd förändring.

Tillsynens systematik

Figur 1 Tillsynens systematik.

Handläggarestöd för goda rutiner

För att tillsynen ska bli effektiv och rättssäker är det lämpligt att tillsynsmyndigheten följer en arbetsordning, en bestämd rutin för tillsynshandläggningen. Då blir det även tydligare för den berörde hur tillsynsmyndigheten avser att agera. Projektet har tagit fram handläggarestöd som bygger på rutiner enligt förvaltningslagen, men också vad som erfarenhetsmässigt visat sig vara effektivt. Trots rutiner, finns det förstås alltid ärenden som behöver hanteras på annat sätt.

Framgångsfaktorer för tillsynen

Det finns några faktorer som är nödvändiga för att få framgång i tillsynen och att inte hamna fel i arbetet eller ”köra fast”. Dessa faktorer är också viktiga för rättssäkerheten, likabehandling och effektiviteten.

1. Att ha rutiner

Att ha goda rutiner för tillsynen som är kända och som används av de handläggare som jobbar med tillsyn är nödvändigt för att uppnå rättssäkerhet, effektivitet och likabehandling.

2. Att planera tillsynen

Planerad tillsyn är nödvändig för att kunna prioritera de överträdelser som är viktiga ur miljösynpunkt. Att endast arbeta med händelsestyrd tillsyn gör att mindre tid kan ägnas åt det som är riktigt viktigt. Det är önskvärt att mäta den tid och den mängd ärenden som genereras i händelsestyrt respektive planerat för att kunna styra mot mer planerat.

3. Fokus på rättelse i naturen

Rättelse i naturen och på de klagandes fastighet är målet för tillsynsmyndighetens arbete. Att få fast miljöbrottslingar är i första hand polisens och åklagarens jobb. Där kan tillsynsmyndigheten bidra, men vi får inte nöja oss med det. Rättelse i naturen är fokus.

4. Utredda påverkan på både allmänna och enskilda intressen

Det är inte enbart allmänna intressen som bevakas vid tillsyn av vattenverksamheter. Enskilda personer kan kräva av tillsynsmyndigheten att tillsyn ska bedrivas. Mark- och miljödomstolarna har i flera fall återförvisat ärenden som varit ottydligt utredda.

5. Stöd för tillsynen i hela organisationen

En effektiv och tydlig tillsyn kräver stöd i hela organisationen. Inga dubbla budskap ska levereras från myndigheten. Det kan vara en oerhört utsatt situation och det behövs både kollegial uppbäckning och chefsstöd. Var uppmärksam på otillbörlig påverkan på alla nivåer. Det är lämpligt att vara flera som arbetar med tillsyn för att stötta varandra men samtidigt koncentrera arbetet på färre handläggare så att kompetens hinner byggas upp.

6. Arbeta med bemötande

Det är ofta privatpersoner som är berörda av myndighetens tillsyn. Det skiljer sig till exempel från tillsyn av miljöfarliga verksamheter där kommunikationen ofta sker med en professionell miljöansvarig. En enskild person kan inte förväntas ha samma bakgrundskunskap och har inte samma krav på egenkontrollen som företag

vilket påverkar vårt arbetssätt. Bemötandefrågor blir viktiga i kompetensutvecklingen av tillsynspersonalen.

Vanliga missförstånd

Brottsanmälan samt föreläggande om rättelse är två skilda ärenden

Brottsanmälan ska inte blandas ihop med föreläggande om rättelse eller tillsynsärendet i övrigt. Tillsynsärendet är inte beroende av vad som sker i brottanmälningsärendet och vice versa. Det är bra med samverkan med polis och att tillsynsmyndigheten är generös med uppgifter till dem, men blanda inte ihop ärendena. Det är vanligt att de berörda gör just detta. Då är det viktigt att tillsynsmyndigheten kan förklara att det är två skilda ärenden.

Preskription

Preskription finns inte när det gäller tillsyn av vattenverksamhet.

Tillsynsmyndigheten kan i princip bedriva tillsyn på hur gamla uppgifter som helst under förutsättning att de otillåtna åtgärderna utförts efter införandet av en förbudslag alternativt förbudsföreskrifter. För markavvattning infördes en generell tillståndsplikt 1986 och 1994 förbud i delar av Sverige. Det en annan sak vad som är praktiskt möjligt och att tillsynsmyndigheten i sina prioriteringar ger lägre vikt åt det som hänt för länge sedan.

Ansvarig person

Den som äger det tillsynade objektet just nu, är den som normalt ska rätta till eller ta bort (se mer i faktaruta om Rätt adressat under Begär förklaring). Rådigheten är det som avgör. Blanda inte ihop detta med den brottsliga gärningen där enbart utföraren kan anmälas till polisen.